

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**R. D. Magistri Petri Lombardi Novariensis Episcopi
Parisiensis. Sententiarum Libri IV. quibus vniuersæ
Theologiæ summa continetur**

Petrus <Lombardus>

Mogvntiæ, 1632

Distinct. XXXI.

urn:nbn:de:hbz:466:1-38829

missis coniugium fieri ex communi consensu ver-
bis de presenti expresso, quamuis amor ad hoc at-
traxerit. Cuius rei documentum præstat Iacob,
qui Rachel decoram facie & venusto aspectu ama-
uit, eamq; multum diligens ait, Seruiam tibi pro *Genes. 19. a*
Rachel 7. annis. In Deuteronomio etiam legitur. *Deut. 21. b*
Si videris in medio captiuorum mulierem pul-
chram, & adamaueris eam, voluerisque vxorem
habere, introduces eam in domum tuam, &c.

Quod malus finis non contaminat sacramentum. E

Et licet fine non bono contrahatur coniugium,
quando species contrahentis mouet animum, cō-
iugium tamen bonum est: quia vita mala vel in-
tentio peruersa alicuius, sacramentum non con-
taminat. Habuit autem coniugium Mariæ & Io-
seph alias causas speciales, scil. vt virgo solatio vi-
ri sustentaretur, & vt diabolo partus celaretur: vt
Ioseph esset testis castitatis, defendens eam ab in-
famia suspicionis, ne adultera damnaretur. *Hiero. in cō-
ment. ad c. 1. Matth. 1. 9.*

DE TRIBVS BONIS CONIUGII.

D I S T I N C T. X X X I. A

Post hæc de bonis coniugii quæ sint, & qualiter
coitum excusent, dicendum est. Tria sunt prin-
cipaliter bona coniugii. Vnde Aug. Nuptiale bo-
num tripartitum est, scil. fides, proles, sacramen-
tum. In fide attenditur, ne post vinculum coniu-
gale cum alio vel alia coeatur: In prole vt aman-
ter suscipiatur, religiosè educetur. In sacramento,
vt coniugium non separetur, & dimissis vel di-
missa ne causa prolis alteri coniungatur. *Aug. de Ge-
nes. ad liter. li. 9. c. 7. 10. 31.*

De duplici separatione. B

Separatio a. gemina est, corporalis scil. & sacra-
mental: corporaliter possunt separari causa for-
nicationis, vel ex cōmuni consensu causa religio-
nis, siue ad tempus siue vsq; in finem. Sacramentali-
ter vero separari non possunt dum viuunt, si legi-
timæ personæ sint. Manet n. vinculum coniugale
inter *Matth. 16. b*

inter eos, etiã si aliis à se descendentes adhaerint. Vnde Aug vsq; adeo manent inter viuentes semel inita iura nuptiarũ, vt potius sint inter se coniuges etiã separati, quam cum aliis quib. adhaerũt. Itẽ, Manet inter viuentes quoddã coniugale vinculum, q; nec separatio, nec cum altero copulatio possit auferre: sicut a postata anima, velut de coniugio Christi recedẽs, etiam fide perditã, sacramentum fidei nõ amittit, quod lauacro regenerationis accepit. Redderetur n. redeunti, si amisset abcedens. Habet a. hoc qui recesserit ad cumulum supplicii, non ad meritum præmii. Itẽ Quibus placuit ex consensu ab vsu carnalis concupiscentiẽ in perpetuum continere, absit vt vinculum inter illos coniugale rumpatur, imò firmiter hæret, quo magis ea pacta secũ gerunt: quæ charius concordiusq; seruanda sunt, non voluptariis corporum nexib. sed voluntatis animorum affectibus. Et attende, quod tertium bonum coniugii dicitur sacramentum: non quod sit ipsum coniugium, sed quia eiusdem rei sacrę signum est, id est, spiritualis & inseparabilis coniunctionis Christi & Ecclesiæ.

Hæc tria non adsunt omni coniugio.

Et est sciendum, ab al. quib. contrahi coniugium, q; hæc tria bona non committantur. Deest n. fides, vbi vir cum alia, vel mulier cum alio coit. Hoc ergo bonũ ita coniugio adhaeret, vt ex eo si absit, amplius cõmenderetur coniugium: si non absit, non inde annihilatur. Quæ n. adultera est, non ideo coniunx non est: imò si cõiunx non esset, adultera nõ foret. Quod cum fit, culpa committitur, sacramentum vero non cassatur. Bonum quoq; prolis non omnibus adest coniugib. Quidam n. pari voto continentiam seruant. Alii pro gratis defectu vel alterius rei causa generare non valent. Nec omnes illi etiã, qui prolem recipiunt, bonum prolis habent. Nam bonũ prolis dicitur non ipsa ples, vel prolis

spes,

*Ibid. cap. 11.
in princ.*

spes, quæ ad religionē non refertur: imò ad hære-
ditariã successiõnē: (vt cum quis hæredes terrenæ
possessiõnis habere desiderat) sed spes ac deside-
riũ quo proles ad hoc quæritur, vt religione infor-
metur. Multi ergo prole habent, qui tamen bono
prole carēt: nec ideo tamē coniugiũ esse desinit. Sa-
cramētum vero ita inseparabiliter cõiugio hæret
legitimarum personarũ, vt sine illo coniugium nõ
esse videatur, quia semper manet inter viuentes
vinculũ coniugale: vt etiã interueniente diuortio
fornicationis causa, cõiugalis vinculi firmitas nõ
soluatur. Vbi vero non inter legitimas personas
contrahitur coniugium, non adest illud bonum,
quod dicitur sacramentum: quia potest solui talium
copula, de quib. post dicitur. Quod vero coniugiũ
sit inter eos, qui cõiugali affectu non tamē gratia
prole sed explendæ libidinis causa conueniunt: nec
fornicarii, sed cõiuges appellentur, ostēdit Aug. in-
quiēs, Solet quæri. Cum masculus & fœmina, nec
ille maritus nec illa vxor alteri, sibi met non filio-
rũ procreãdorum, sed pro incontinētia soli con-
cubitus causa copulatur, ea fide media, vt nec illa
cum altero, nec ille cum altera faciat id: vtrum nu-
ptiæ sint vocandæ. Et põt fortasse non absurdè hoc
appellari conubiũ, si vsq; ad mortē alicuius eorũ
id inter eos placuerit: & prole generationē, quam-
uis non ea causa coniuncti sunt: non tamē vitæ ue-
rint, vt vel nolint sibi nasci filios, & etiam operè
malo aliquo agant, ne nascatur. Cæterum si vel v-
trunq; vel vnum horũ delit, nõ inuenio, quomo-
do has nuptias appellare possim. Et n. si aliquam
sibi ad tēpus adhibuerit, donec aliquã dignam ho-
noribus aut suis facultatib. inueniat, quã in cõiu-
gio adducat: animo ipso adulter est: nec cū illa quã
cupit inuenire, sed cū ista cum qua sic cubat, vt cū
ea non habeat maritalē cõsortium. Ecce coniuges
dicuntur, qui solius concubitiõis causa conueniunt,
si ta-

*In lib. de bo-
no coniuga-
li in princ.
c. 5. in so. 61*

si tamen prolis generationem aliquo malo dolere non vitent.

De his qui procurant venena sterilitatis.

De nupt. & concu. lib. 1. ca. 15. 20. 7. Qui verò venena sterilitatis procurant, non coniuges, sed fornicarii sunt. Vnde Aug. Aliquando eousq; peruenit hæc libidinosa crudelitas, vel libido crudelis, vt etiam venena sterilitatis procuret: & si nihil valuerint, conceptos foetus inter viscera aliquo modo extinguat vel fundat, volendo prolem suam prius interire quam viuere: aut si in vtero viuebat, occidi antequam nasci. Prorsus si ambo tales sint, coniuges non sunt: & si ab initio tales fuerunt, non sibi per connubium, sed per stuprum potius conuenerunt. Si vero ambo tales non sint, audeo dicere, aut illa quodammodo est mariti meretrix, aut ille adulter vxoris.

Quando sunt homicidæ qui procurant abortum.

Aug. ca. 80. Hic quizri solet de his qui abortum procurant, quando iudicentur homicidæ, vel non? Tunc puerperium ad homicidium pertinet, quando formatum est, & animam habet, vt Aug. super Exod. asserit. Informe autem puerperium, vbi non est anima viua, lex ad homicidium pertinere nolu-
Super Exod. ca. 21. Idem li. quæst. ex veteri testa. 8. 23. 2. 4. it. Dicit etiam Aug. quod informe puerperium non habet animam: ideoq; multatur pecunia, non redditur anima pro anima. Sed iam formato corpori anima datur, non in conceptu corporis nascitur cum semine deriuata. Nam si cum semine & anima existit de anima, tunc & multæ animæ quotidie pereunt, cum semen fluxu non proficit natiuitati. Primum oportet donum compaginari, & sic habitatorem induci. Cum ergo lineamenta compacta non fuerint, vbi erit anima. Itē Hieron. ad Algasiam, semina paulatim formantur in vtero: & tamdiu non reputatur homicidium, donec elementa confecta suas imagines membraq; suscipiant. His apparet tunc eos homicidas esse; qui

In 10. 3. epistoliarum de 11. quæstion. quæst. 4.

qui abortum procurant, cum formatum est, & animatum puerperium.

De excusatione coitus, qua fit per hac bona. F

Cum ergo hæc tria bona in aliquo cōiugio simul concurrunt, ad excusationē coitus carnalis valēt. Quando n. seruata fide thori causa prolis cōiuges conueniunt, sic excusatur coitus, vt culpam non habeat. Quando vero deficiente bono prolis, fide tamē seruata conueniunt causa incontinentiæ, non sic excusatur, vt non habeat culpam, sed venialē. Vnde Aug. Coniugalis concubitus generandi gratia, non habet culpā: Concupiscētiæ vero satiantur, sed tamē cum coniuge propter thori fidē, venialē habet culpam. Itē hoc quod coniugati v. tū concupiscētia vtuntur inuicē, vltra necessitatem liberos procreandi, ponam in his pro quib. quotidie dicimus. Dimitte nobis debita nostra, &c. Vbi a. hæc bona desunt, fides scil. & proles, non videtur coitus defendi à crimine. Vnde in sententiolis Sexti Pythagorici legitur. Omnis ardentior amator propriæ vxoris adulter est. Item Hiero. Sapiēs iudicio amat coniugē, non affectu: non regnat in eo impetus voluptatis, nec præceps fertur ad coitum. Nihil est scēdus, quam vxorem amare quasi adulteram. Qui dicunt se causa humani generis vxoribus iungi, imitentur saltē pecudes: & postquam venter vxoris intrumuerit, non perdent filios, nec amatores se vxoribus exhibeant, sed maritos. Idem, In matrimonio opera liberorum concessa sunt, voluptates autem, quæ de meretricum amplexibus capiuntur, in vxore sunt damnatæ.

De indulgentia Apostoli, quomodo sit accipienda. G

Sed si concubitus qui fit causa prolis, culpa caret: *1. Cor. 7.* quid Apost. secundum indulgētiā permittit? ita enim ait. Hoc a. dico secundum indulgētiā. Cui n. præstatur venia, nisi culpæ? Per hoc etiam quidā probare volunt nuptias esse peccatū. Sed vt prædictum

Matth. 6. b
Hiero. ad c.
18. Ezech. 30.
5. lib. 1. contra Iovinianum, t. 2.

dictum est, indulgentia alia est concessionis, alia permissionis. Egerat Apost. de nuptiis, & de carnali coitu: & ad utrumque retulit illud. Hoc a. dicitur secundum indulgentiam. Indulgentur n. nuptiæ secundum concessionem, & concubitus nuptialis, qui fit tantum causa prolis. Concubitus vero, qui est præter necessitatem generandi ob incontinentiam, indulgetur secundum permissionem: quia ibi est aliqua culpa, sed levis: ideoque non iubetur, nec conceditur, sed permittitur: quia non est laudabilis, sed venialis.

*Glos ord. ad
id, 1. Cor. 7.
hoc autem
secundum.*

De hoc Aug. sic ait. Fortè aliquis dicet, Si veniam concessit Apost. ergo peccatum sunt nuptiæ. Cuius veniam, nisi peccato conceditur? Planè quod infirmitati permittit secundum veniam audeo dicere peccatum esse, veniam namque concedens Apost. concubitum attendit conjugatorum, ubi est incontinentiæ malum. Incontinentiæ malum est, quod vir cognoscit uxorem etiam vitra necessitatem procreandi liberos, sed & ibi est nuptiarum bonum. Non enim quia incontinentia malum est, ideo conjugium. Ubi est concubitus præter intentionem generationis non est bonum, non propter illud malum culpabile est hoc bonum, sed illud malum fit veniale propter bonum nuptiale: quod non reprehendit Apost. sed malum incontinentiæ. Idem. Concubitus qui non fit causa prolis, nuptiæ non cogunt fieri, sed impetrant ignoscere: si tamen non sit nimius, ut impediatur tempora, quæ orationi debentur: nec immutetur in eum usus, qui est contra naturam. Concubitus n. necessarius causa generandi, inculpabilis, & solus nuptialis est. Ille vero qui vitra necessitatem progreditur, non rationi, sed libidini obsequitur: & hoc non exigere sed reddere coniugine fornicerur, ad coniugem pertinet. Si vero ambo tali concupiscentiæ subiguntur, rem faciunt, quæ non est nuptiarum: cuius delicti non sunt nuptiæ hortatrices, sed deprecatrices. Decus quidem conjugale est castitas: procreandi & reddendi carnalis de-

*Aug. in lib.
de bono conjugali c. 10.
tom. 6.*

Ibid. c. 11.

biti f
cato
pferi
rent
dus e
quoc
pagin
volu
prop
go pr
circa
lud,
se. Ne
tia, a
ptiæ.
sunt:
causa
para
iunx
infid
iuges
exige
sanct
pecc
præc
dicen
carn
Sec
seent
esse d
Et n
esse. c
pecca
dum
re. ec
pecca
biti

biti fides, hoc est opus nuptiarum, & ab omni peccato defendit Apost. dicens. Non peccat virgo si nupserit. Cum ergo culpabilis non sit generandi intentione concubitus, qui propriè nuptijs imputandus est: quid secundam veniã concedit Apost. nisi quod coniuges debitum carnis exposcunt, nõ propaginis voluntate, sed libidinis voluptate? quæ tñ voluptas nõ propter nuptias cadit in culpam, sed propter nuptias accipit veniam. Immoderata ergo progressio secundum veniã conceditur. Quocirca & hinc laudabiles sunt nuptiæ: quia etiam illud, & non pertinet ad se, ignosci faciunt propter se. Non n. iste concubitus, quo servitur concupiscentiæ, agitur, vt impleatur foetus, quæ postulant nuptiæ. Omnino ergo in genere suæ nuptiæ bonæ sunt: quia fidẽ thori servant, & prolis suscipiendæ causa vtrunq; sexum commiscerent, & impietate separationis horrerent. Sanctitati etiã coniugij nec coniunx infidelis obesse potest, sed potius fidelis pdest infideli, vt Apost. docet. Ex his ostenditur, & coniuges, qui causa prolis tantum cõveniunt, vel qui exigentibus debitum reddunt, defendit à peccato sanctitas coniugij, bonumq; nuptiale. Si n. absque peccato non posset fieri concubitus coniugalis, non præcepisset Dominus post diluuium eos copulari, dicens: Crescite & multiplicamini: cum iam sine carnali concupiscentia non possint commiseri.

Quod non omnis delectatio carnis peccatum est. H

Sed forte aliquis dicet, omnem carnis concupiscentiam & delectationẽ, quæ est in coitu, malam esse & peccatũ: quia ex peccato est & inordinata. Et nos dicimus illã concupiscentiam semper malũ esse, quia foeda est, & pœna peccati: sed hõ semper peccatum est. Sepẽ n. delectatur vir sanctus secundum carnẽ in aliqua re, vt requiescẽdo post laborem, edendo post esuriam: nec tñ talis delectatio est peccatum, nisi sit immoderata. Sic & delectatio

1. Cor. 7. e
Aug. ca. 14.
de nupt. &
conc. 1. t. 7.

Aug. cap. 16.
lib. 3. contra
Iulianum
haeretic. 1. 7.

1. Cor. 7. b

Gen. 9. e

*Greg. ca. 10.
ad interro-
gationes.
Augustini
Cantuarien.*

quæ fit in coitu coniugali, cui affunt illa tria bona, à peccato defenditur. Videtur tamen B. Greg. aliter sentire, scil. quod sine peccato non possit fieri carnalis commixtio, dicens: Vir cum propria coniuge dormiēs, nisi lotus aqua ecclesiam intrare nõ debet. Quãuis diuersæ hominum nationes de hac re diuersa sentiunt, & alia custodire videãtur: Romanorum tamẽ semper ab antiquiorib. vsus fuit, post admixtionẽ propriæ coniugis, & lauacri purificationem quærere, & ab ingressu Ecclesiæ paululum temperare. Nec hoc dicentes culpam deputamus esse cõiugium: sed quia ipsa licita admixtio coniugis sine voluptate carnis fieri non potest, & sacri loci ingressu est abstinendum: quia voluptas ipsa sine culpa nulla enus esse potest.

Determinat auctoritatem.

*Gregorius.
Ibid paulò
inferius.*

Hoc a. ne prædictis obuiet, intelligendum est in illis, qui non gratia prolis conueniunt, quorum voluptas non est sine peccato. Et vix aliqui reperiri possunt adhuc amplexus carnales experiētes, qui non interdum cõueniant præter intentionem procreandæ prolis. Hoc a. quot ens sit, ab ingressu Ecclesiæ abstinendum est. Et quod ita intelligendum sit, Greg. consequenter ostendit. Si quis vero ita sua coniuge, non cupidine voluptatis raptus, sed tantum creandorum liberorum gratia, utitur, iste profecto, siue de ingressu Ecclesiæ, siue de sumendo corporis dominici mysterio, suo est iudicio relinquendus: quia prohiberi à nobis non debet accipere, qui in igne positus nescit ardere. Cum vero non amor procreandæ sobolis, sed voluptas dominatur in opere cõmixtionis, habeant coniuges etiam de commixtione sua, quod defleant. Tunc autem vir, qui post admixtionem cõiugis lotus aqua fuerit, etiam sacram communionem valeat accipere, cum ei secundum præfinitam sententiam Ecclesiam licuerit intrare.